

АНАЛІЗ ВПЛИВУ РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ТОРГІВЛЯ» І «МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО» НА ВЕЛИЧИНУ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТУ

О.В. Панасюк, кандидат економічних наук.
Університет державної фіскальної служби України

© Панасюк О.В., 2018.

Стаття отримана редакцією 16.02.2018 р.

Вступ. Питання стосовно малого підприємництва нині активно обговорюється як представниками політичної еліти, так і рештою членів суспільства. На сьогодні всі провідні українські економісти і політики говорять про необхідність розвитку малих підприємств, які мають стати основною рушійною силою виходу України зі світової економічної кризи і розбудови в нашій державі розвиненої ринкової економіки. Але на практиці під виглядом малих підприємств реєструються торговельні об'єднання чи окремі суб'єкти господарювання, метою яких є зайняття торгівлею та оподаткування за спрощеною системою, котра існує для малих підприємств в Україні. Але насправді торгівля не відповідає суті й визначенню підприємницької діяльності. Тож вважаємо за необхідне на законодавчому рівні розмежувати поняття підприємницької та торговельної діяльності.

Огляд останніх джерел дослідження і публікацій. Дослідженню окресленої проблематики присвятили свої праці численні вітчизняні науковці, серед яких варто відзначити таких як: З.С. Варналій, К.М. Воронич, І.Б. Гобир, В.М. Геєцьб, О.В. Дикань, М.І. Мельник, Л.П. Добуляк, Г.Г. Цегелик, С.О. Жирко, Ю.О. Ольвінська, О.В. Самотоєнкова та інші. Їх праці мають високу наукову й практичну значимість, розкривають ключові проблеми становлення та розвитку малого підприємництва в Україні, але динамічна трансформація національної економіки вимагає постійного пошуку шляхів удосконалення системи вітчизняного малого підприємництва, що і визначає актуальність цього дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування доцільності розмежування на законодавчому рівні понять «торгівля» та «підприємство» й доведення на основі побудови відповідної аналітичної моделі доцільності скасування пільгового оподаткування для суб'єктів торговельної діяльності та їх перехід на загальну систему оподаткування.

Основний матеріал і результати. На сьогоднішній день малими підприємствами відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності» від 18.09.2008 № 523-VI визнаються підприємства (незалежно від форми власності), в яких середньооблікова кількість працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує сімдесяти мільйонів гривень [1].

При цьому кількість зайнятих працівників визначається з урахуванням штатних, позаштатних і неоплачуваних (власників, засновників підприємства та членів їх сімей) працівників підприємства. Зі свого боку кількість найманих працівників включає середньооблікову кількість штатних і позаштатних (працюючих за договорами та за сумісництвом) працівників підприємства.

Свідченням вагомості ролі торгівлі в структурі національної економіки України є той факт, що, незважаючи на кризові процеси у 2017 році, оборот роздрібною торгівлі порівняно із 2016 роком у порівнянних цінах зріс на 8,8%. Ще одним підтвердженням сказаного є той факт, що до сфери торгівлі у 2016 – 2017 роках належали близько 82192 підприємств (26,8%) та 828221 фізичних осіб-підприємців (53,1%). При цьому в загальному торговельному обороті України значна частка належить суб'єктам малого бізнесу або фіктивним структурам, які користуються такою системою з метою ухилення від сплати податків. До того ж у сфері торгівлі використовується значна кількість трудових ресурсів, зокрема у 2016 – 2017 роках у торговельній сфері було зайнято близько 3516 тисяч громадян, що є найбільшою часткою в загальній структурі зайнятості економічно активного населення країни. Це, в першу чергу пов'язано з тим, що така діяльність є найменш ризиковою, не потребує значних матеріальних затрат і приносить швидкий дохід [2]. На нашу думку, цей факт сприяє гальмуванню розвитку реальних секторів вітчизняної економіки.

З вищевикладеного випливає, що у сфері торгівлі залучені значні трудові й матеріальні ресурси, а можливість діяльності торговельних організацій за спрощеною системою оподаткування призводить до недоотримання державним бюджетом значних сум, що зі свого боку гальмує розвиток економіки і перешкоджає реалізації державних цільових програм. Саме тому на сьогодні гостро постає питання законодавчого врегулювання діяльності й оподаткування суб'єктів торгівлі. Цей процес має бути направлений на пошук максимально компромісного підходу, який якомога повніше врахував би як інтереси держави, так і інтереси приватного бізнесу.

З урахуванням викладеного та того факту, що нині економіка України знаходиться не в найкращому стані, постає питання про джерела наповнення державного бюджету з метою погашення державного боргу і підвищення рівня економічного розвитку України. Для розв'язання цієї проблеми пропонуємо на законодавчому рівні розмежувати поняття «торгівля» та «мале підприємство», перевести суб'єктів торговельної діяльності з пільгової на загальну систему оподаткування, сприяти розвитку малих підприємств виробничої сфери і сфери послуг. Відповідні позиції мають бути закріплені в главі 1 «Спрощена система оподаткування» розділу XIV «Спеціальні податкові режими» Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI [8].

Такі заходи, на нашу думку, суттєво збільшать податкові надходження до бюджету і сприятимуть розвитку в Україні реального сектора економіки та сфери послуг, що зі свого боку сприятиме виходу України з депресивного стану і переходу її економіки у фазу зростання, підвищенню рівня життя в нашій державі, зменшенню зовнішнього державного боргу України та скороченню рівня інфляції у зв'язку зі зменшенням кількості торгових посередників і збільшенням капіталовкладень у реальний сектор економіки.

На підтвердження наведених пропозицій побудуємо модель, за допомогою якої можна спрогнозувати зміну податкових надходжень до бюджету України у результаті переведення суб'єктів торговельної діяльності з пільгової на загальну систему оподаткування. Для побудови моделі використаємо метод автоматного моделювання.

Основними перевагами методу є: простота, ефективність, адекватність, швидкість, практичність. Як основний математичний об'єкт використовується автомат Мура [3 – 5]. Під автоматом розуміють деякий об'єкт, котрий має певний внутрішній стан $a0$ і здатний сприймати вхідні сигнали та видавати вихідні. У практичній діяльності застосування автоматів поодиноці є не ефективним, і тому в основному застосовують сукупність пов'язаних між собою автоматів, які будуються в автоматну модель. Автоматна модель відтворює поведінку системи, що моделюється протягом усього інтервалу часу моделювання [5 – 7].

Модель можна подати у вигляді дванадцяти автоматів A_k ($k=\overline{1,12}$), з яких шість останніх A_k ($k=\overline{7,12}$) утворюють індикатор. Надамо внутрішнім станам автоматів системи конкретну суть:

$a1(t)$ – проміжок часу від моменту часу t до надходження податкових платежів після зміни підходу до оподаткування;

$a2(t)$ – податкові надходження які очікуються в момент часу t за новим підходом до оподаткування суб'єктів торгівлі, за винятком тих, що надійшли до зміни підходу у звітному періоді;

$a3(t)$ – проміжок часу від моменту t до моменту надходження всіх платежів за попереднім підходом;

$a4(t)$ – те ж саме для надходжень після зміни підходу до оподаткування суб'єктів торгівлі;

$a5(t)$ – те ж саме для ухилення від сплати податків за попереднім підходом до оподаткування суб'єктів торгівлі;

$a6(t)$ – те ж саме для ухилення від сплати податків за новим підходом до оподаткування суб'єктів торгівлі;

$a7(t)$ – сумарна величина податкових надходжень до зміни методики нарахування податків (період часу $t - 1$);

$a8(t)$ – сума квадратів податкових надходжень за той же період;

$a9(t)$ – величина податкових надходжень, отримана усередненням, за проміжок часу від зміни підходу до оподаткування суб'єктів торговельної діяльності до моменту часу $t - 2$;

$a10(t)$ – значення квадрату податкових надходжень, отримане усередненням за проміжок $[0, t - 2]$;

$a11(t)$ – значення різниці (відхилення) податкових надходжень за новим і попереднім підходами до оподаткування суб'єктів торговельної діяльності за проміжок часу $[0, t - 3]$;

$a12(t)$ – величина проміжку часу, що пройшов від моменту зміни підходу до оподаткування суб'єктів торговельної діяльності.

Якщо за допомогою символу \emptyset показати множину, що містить у собі лише один єдиний елемент, за допомогою символу \mathcal{D} – множину двох символів (0, 1), за допомогою символу \mathcal{P} – множину всіх додатних цілих чисел, за допомогою символу \mathcal{N} – множну всіх натуральних чисел і за допомогою символу \mathcal{R} – множину всіх не від’ємних раціональних чисел, то матрицю алфавітів системи ймовірнісних автоматів можна подати у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Матриця алфавітів

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	\mathcal{P}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset
2	\emptyset	\mathcal{N}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\mathcal{N}	\mathcal{N}	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset
3	\emptyset	\mathcal{D}	\mathcal{N}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset
4	\emptyset	\mathcal{D}	\emptyset	\mathcal{N}	\mathcal{D}	\mathcal{D}	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset
5	\emptyset	\mathcal{D}	\emptyset	\emptyset	\mathcal{N}	\mathcal{D}	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset
6	\emptyset	\mathcal{D}	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\mathcal{N}	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset
7	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\mathcal{N}	\emptyset	\mathcal{N}	\emptyset	\emptyset	\emptyset
8	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\mathcal{N}	\emptyset	\mathcal{N}	\emptyset	\emptyset
9	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\mathcal{R}	\emptyset	\mathcal{R}	\emptyset
10	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\mathcal{R}	\mathcal{R}	\emptyset
11	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\mathcal{R}	\emptyset
12	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\emptyset	\mathcal{N}	\mathcal{N}	\emptyset	\mathcal{N}

Джерело: розроблено автором за даними робіт [3 – 5].

Наочне уявлення про якісну сторону зв’язків між окремими автоматами системи можна отримати з рис. 1.

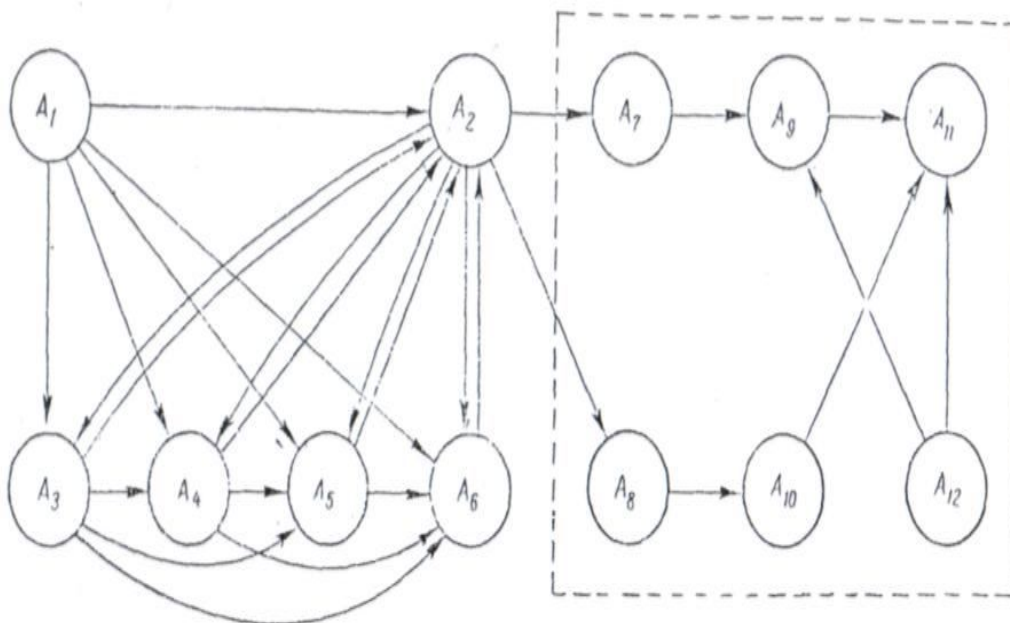

Рис. 1. Структурний граф моделі, що моделює зміну суми податкових надходжень
Джерело: побудовано автором за даними робіт [3, 4].

Тепер переходимо до побудови таблиці умовних функціональних переходів (ТУФП) моделі, яка має вигляд таблиці 2.

Таблиця умовних функціональних переходів

A1	$a1(t) > 1$	$a1(t) - 1$	$a1(t) - 1$
	$a1(t) - 1$		$\xi 1$
A2	1		
	$\max \{0, a2(t) + x12(t) - x32(t) - x42(t) - x52(t) - x62(t)\}$		
A3	$a3(t) > 1$	$a3(t) \leq 1 \wedge x13 + x23 \leq 0$	$a3(t) \leq 1 \wedge x13 + x23 > 0$
	$a3(t) - 1$	0	$\xi 3$
A4	$a4(t) > 1$	$a4(t) \leq 1 \wedge x14 + x24 - x34 \leq 0$	$a4(t) \leq 1 \wedge x14 + x24 - x34 > 0$
	$a4(t) - 1$	0	$\xi 4$
A5	$a5(t) > 1$	$a5(t) \leq 1 \wedge x15 + x25 - x35 - x45 \leq 0$	$a5(t) \leq 1 \wedge x15 + x25 - x35 - x45 > 0$
	$a5(t) - 1$	0	$\xi 5$
A6	$a6(t) > 1$	$a6(t) \leq 1 \wedge x16 + x26 - x36 - x46 - x56 \leq 0$	$a6(t) \leq 1 \wedge x16 + x26 - x36 - x46 - x56 > 0$
	$a6(t) - 1$	0	$\xi 6$
A7	1		
	$a7(t) + x27(t)$		
A8	1		
	$a8(t) + x^2 28(t)$		
A9	1		
	$x7,9(t) : \max \{1, x12,9(t)\}$		
A10	1		
	$x8,10(t) : \max \{1, x12,10(t)\}$		
A11	1		
	$x10,11(t) - x^2 10,11(t)$		
A12	1		
	$a12(t) + 1$		

Джерело: розроблено автором за даними [3, 4, 6].

Обґрунтуємо автомати цієї моделі.

Автомат A1

Якщо в попередній момент часу (t) значення внутрішнього стану цього автомату, який характеризує проміжок часу від моменту часу t до моменту надходження податкових платежів після зміни підходу до оподаткування суб'єктів торгівлі, було більше 1 $a1(t) > 1$, то в наступний момент часу ($t+1$) воно змінюється на одиницю $a1(t+1) = a1(t) - 1$, а якщо значення $a1(t) = 1$, то в наступний момент часу $a1(t+1)$ стала $\xi 1$ реалізація деякої випадкової імовірнісної величини.

Автомат A2

Якщо значення внутрішнього стану цього автомату, який характеризує величину податкових надходжень, котрі очікуються в момент часу t за новим підходом до оподаткування суб'єктів торгівлі, за винятком тих, що надійшли до зміни підходу, у звітному періоді, становить одиницю, то в наступний момент часу ($t+1$) воно становитиме величину яка покаже максимальну величину, податкових надходжень за нової системи оподаткування.

Автомат A3

Якщо в попередній момент часу (t) значення внутрішнього стану цього автомату, який характеризує проміжок часу від моменту t до моменту надходження всіх платежів за попереднім підходом, було більше 1 $a3(t) > 1$, то в наступний момент часу ($t+1$) воно змінюється на одиницю $a3(t+1) = a1(t) - 1$, якщо значення $a3(t) \leq 1 \wedge x13 + x23 \leq 0$, то в наступний момент часу $a3(t+1)$ значення внутрішнього стану автомату дорівнює нулю. У випадку, коли значення $a3(t) \leq 1 \wedge x13 + x23 > 0$, то в наступний момент часу $a3(t+1)$ стала $\xi 3$ реалізація деякої випадкової величини.

Автомат A4

Якщо в попередній момент часу (t) значення внутрішнього стану цього автомату, який характеризує проміжок часу від моменту t до моменту після зміни підходу до оподаткування суб'єктів торгівлі, було більше 1 $a4(t) > 1$, то в наступний момент часу ($t+1$) воно змінюється на одиницю $a4(t+1) = a4(t) - 1$, якщо значення $a4(t) \leq 1 \wedge x14 + x24 - x34 \leq 0$, то наступний момент часу

$a_4(t+1)$ значення внутрішнього стану автомату дорівнює нулю. У випадку, коли значення $a_4(t) \leq 1 \wedge x_{14} + x_{24} - x_{34} > 0$, то в наступний момент часу $a_4(t+1)$ стала ζ_4 реалізація деякої випадкової величини.

Автомат А5

Якщо в попередній момент часу (t) значення внутрішнього стану цього автомату, який характеризує проміжок часу від моменту t до моменту ухилення від сплати податків за попереднім підходом до оподаткування суб'єктів торгівлі, було більше 1 ($a_5(t) > 1$), то в наступний момент часу ($t+1$) воно змінюється на одиницю $a_5(t+1) = a_5(t) - 1$, якщо значення $a_5(t) \leq 1 \wedge x_{15} + x_{25} - x_{35} - x_{45} \leq 0$, то в наступний момент часу $a_5(t+1)$ значення внутрішнього стану автомату дорівнює нулю. У випадку коли значення $a_5(t) \leq 1 \wedge x_{15} + x_{25} - x_{35} - x_{45} > 0$, то в наступний момент часу $a_5(t+1)$ стала ζ_5 реалізація деякої випадкової величини.

Автомат А6

Якщо в попередній момент часу (t) значення внутрішнього стану цього автомату, який характеризує проміжок часу від моменту t до моменту ухилення від сплати податків за новим підходом до оподаткування суб'єктів торгівлі, було більше 1 ($a_6(t) > 1$), то в наступний момент часу ($t+1$) воно змінюється на одиницю $a_6(t+1) = a_6(t) - 1$, якщо значення $a_6(t) \leq 1 \wedge x_{16} + x_{26} - x_{36} - x_{46} - x_{56} \leq 0$, то в наступний момент часу $a_6(t+1)$ значення внутрішнього стану автомату дорівнює нулю. У випадку коли значення $a_6(t) \leq 1 \wedge x_{16} + x_{26} - x_{36} - x_{46} - x_{56} > 0$, то в наступний момент часу $a_6(t+1)$ стала ζ_6 реалізація деякої випадкової величини.

Автомати А7 – А12

Автомати А7 – А12 являють собою необхідну систему індикаторів, що виконують допоміжні функції при аналізі системи.

Система функцій виходів автоматів задається так, як показано у таблиці 3.

Таблиця 3

Система функцій виходів

1	2, 3, 4, 5, 6	$a_1(t)=1$
2	3, 4, 5, 6	$a_2(t)>0$
3	2, 4, 5, 6	$a_3(t) \leq 1$
4	2, 5, 6	$a_4(t) \leq 1$
5	2, 6	$a_5(t) \leq 1$
6	2	$a_6(t) \leq 1$

Джерело: розроблено автором за даними робіт [3 – 6].

В останній таблиці в першому стовпчику розміщені номери автоматів, що видають сигнал, у другому стовпчику – номери автоматів, котрі цей сигнал приймають, у третьому – умова, за якої такий сигнал набуває значення 1 [6, 7]. Для решти сигналів, алфавіти котрих відповідно до матриці алфавітів складаються більше ніж з одного сигналу, припускається, що вони збігаються з внутрішнім станом відповідних автоматів.

Висновки. У цілому, на підставі вищевикладеного матеріалу можна зробити висновки, що нині в Україні сектор малих підприємств є досить розвиненим. Торгівля займає провідну роль у структурі малих підприємств нашої держави. Завдяки дії пільгового оподаткування суб'єкти господарювання, зайняті у торговельній сфері, отримують значний спекулятивний прибуток, що в умовах кризи є неприпустимим і призводить до недоотримання державним бюджетом України значної кількості фінансових ресурсів. Тому, на нашу думку, необхідним є розмежування на законодавчому рівні понять «торгівля» та «мале підприємство», з метою збільшення податкових надходжень до бюджету від суб'єктів торговельної діяльності. Вплив такого рішення на економіку ми змоделювали за допомогою найсучаснішого методу моделювання економічних систем – методу автоматного моделювання. Розроблена модель дозволяє простежити вплив цього рішення в часі протягом як короткострокового, так і довгострокового періоду, є адаптованою до економічних та суспільно-політичних реалій України, враховує більшість економічних та соціальних ризиків пов'язаних із запровадженням запропонованого підходу до оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності: Закон України від 18.09.2008 № 523-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/523-17> (Дата звернення: 30.03.2018).
2. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Дата звернення: 30.03.2018).
3. Бакаєв А. А., Костина Н. И., Яворницький Н. В. Имитационные модели в экономике. – К. : Наукова думка, 2012. – 304 с.
4. Костина Н. И. Аналіз і прогноз діяльності банку / Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. – 2008. – № 3(42). – С.45 – 54.
5. Kostina N. I. Automaton Modeling as an Instrument for the Forecasting of Complex Economic Systems. System Dynamics Society, July 20 – 24, 2003, New York Citi, USA, pp. 135 – 145.
6. Сидоренко О. М. Дослідження за допомогою методу автоматного моделювання впливу зміни податкових ставок на величину доходів бюджету в умовах глобалізації та становлення постіндустріального суспільства. / Розвиток механізмів функціонування економіки, фондового ринку і ринку фінансових послуг: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Сімферополь : КІЕГП, 2010. – С. 166 – 168.
7. Сидоренко О. М. Прогнозування методом автоматного моделювання впливу зміни ставок ПДВ на діяльність підприємства. / Проблеми впровадження інформаційних систем і технологій в економіці та бізнесі: зб. матеріалів XI Всеукр. наук. студ. конф., 9 –11 груд. 2010 р. – К. : КНЕУ, 2010. – 133 с.
8. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://www.rada.gov.ua> (Дата звернення: 30.03.2018).

REFERENCES:

1. Pro vnesennya zmin do deyakikh zakonodavchikh aktiv Ukraini z pitan regulyuvannya pidpriemnijskoi diyalnosti: Zakon Ukraini vid 18.09.2008 № 523-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/523-17> (Data zvernennya: 30.03.2018).
2. Ofitsiyniy veb-sayt Derzhavnogo komitetu statistiki Ukraini URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Data zvernennya: 30.03.2018).
3. Bakaev A. A., Kostina N. I., Yavornitskiy N. V. Imitatsionnye modeli v ekonomike. – K. : Naukova dumka, 2012. – 304 s.
4. Kostina N. I. Analiz i prognoz diyalnosti banku / Naukoviy visnik Natsionalnogo universitetu derzhavnoi podatkovoi sluzhbi Ukraini. – 2008. – № 3(42). – S.45 – 54.
5. Kostina N. I. Automaton Modeling as an Instrument for the Forecasting of Complex Economic Systems. System Dynamics Society, July 20 – 24, 2003, New York Citi, USA, pp. 135 – 145.
6. Sidorenko O. M. Doslidzhennya za dopomogoyu metodu avtomatnogo modelyuvannya vplivu zmini podatkovikh stavok na velichinu dokhodiv byudzhetu v umovakh globalizatsii ta stanovlennya postindustrialnogo suspilstva. / Rozvitok mekhanizmiv funksionuvannya ekonomiki, fondovogo rinku i rinku finansovikh poslug: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. – Simferopol : KIYeGP, 2010. – S. 166 – 168.
7. Sidorenko O. M. Prognozuvannya metodom avtomatnogo modelyuvannya vplivu zmini stavok PDV na diyalnist pidpriemstva. / Problemi vprovadzhennya informatsiynikh sistem i tekhnologiy v ekonomitsi ta biznesi: zb. materialiv XI Vseukr. nauk. stud. konf., 9 –11 grud. 2010 r. – K. : KNYeU, 2010. – 133 s.
8. Podatkoviy kodeks Ukraini: Zakon Ukraini vid 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://www.rada.gov.ua> (Data zvernennya: 30.03.2018).

УДК 336(477)

Panasyuk Olga Viktorovna, PhD (Economics), associate professor. State University fiscal service of Ukraine. **Analysis of the impact of distribution of contradictions of trade and small business enterprise on multiplicable tax budget receipts.** Today, all leading Ukrainian economists and politicians talk about the need for small enterprises to become the main driving force behind Ukraine's exit from the global economic crisis and the development of a developed market economy in our country. But in practice, under the guise of small businesses, trade associations or individual business entities are registered for the purpose of trade and taxation under the simplified system that exists for small enterprises in Ukraine. But in reality, trade does not correspond to the essence and definition of entrepreneurial activity. Therefore, we consider it

necessary to differentiate between the concept of entrepreneurial activity and trade at the legislative level.

The purpose of the study is to substantiate the expediency of differentiating the concepts of trade and entrepreneurship from the legal level, and to prove, on the basis of the construction of an appropriate analytical model, the expediency of abolishing preferential taxation for traders and their transition to the general system of taxation.

In Ukraine, the small business sector is now well developed. Trade occupies a leading role in the structure of small enterprises of our state. Due to the effect of preferential taxation, business entities occupied in the commercial sphere receive significant speculative profits, which in the conditions of the crisis are not permissible and leads to a lack of a significant amount of financial resources by the state budget of Ukraine. Therefore, in our opinion, it is necessary to distinguish at the legislative level the notions of trade and small business, in order to increase tax revenues to the budget from the subjects of trade activity. We analyzed the influence of this solution on the economy with the help of the most modern method of modeling economic systems - the method of automatic modeling. The developed model allows us to trace the impact of this decision in time in both the short and long-term, is adapted to the economic and socio-political realities of Ukraine, takes into account the majority of economic and social risks associated with the introduction of the proposed approach to taxation of business entities in the field of trade.

Key words: small enterprise, trade, automaton model, automaton modeling method, tax rate, taxation, analysis, budget, revenue.

УДК 336(477)

Панасюк Ольга Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент. Університет державної фіскальної служби України. **Аналіз впливу розмежування понять «торгівля» і «мале підприємство» на величину податкових надходжень бюджету.** Наведено характеристику сучасного стану функціонування малих підприємств в економіці України. Запропоновано на законодавчому рівні розмежувати поняття «мале підприємство» та «торговельна діяльність» з віднесенням останнього до загальної системи оподаткування. Розроблено модель аналізу впливу такого рішення на величину податкових надходжень до Державного бюджету України. В основу запропонованої моделі покладено вітчизняний метод автоматного моделювання, який дає змогу врахувати вплив максимальної кількості ймовірнісних факторів на об'єкт аналізу.

Ключові слова: мале підприємство, торгівля, автоматна модель, метод автоматного моделювання, ставка податку, оподаткування, аналіз, бюджет, надходження.

УДК 336(477)

Панасюк Ольга Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент. Університет державної фіскальної служби України. **Аналіз впливу розмежування понять «торгівля» і «мале підприємство» на величину податкових надходжень бюджету.** Приведена характеристика сучасного стану функціонування малих підприємств в економіці України. Предложено на законодательном уровне разграничить понятия «малое предприятие» и «торговая деятельность» с отнесением последнего в общую систему налогообложения. Разработана модель анализа влияния такого решения на величину налоговых поступлений в Государственный бюджет Украины. В основу предложенной модели положен отечественный метод автоматного моделирования, который позволяет учесть влияние максимального количества вероятностных факторов на объект анализа.

Ключевые слова: малое предприятие, торговля, автоматная модель, метод автоматного моделирования, ставка налога, налогообложение, анализ, бюджет, поступления.